

Helse- og omsorgsdepartementet

Oslo, 15. April 2024

Innspill til Nasjonal livskvalitetsstrategi

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon som jobber med folkehelse, forskning på hjerte- og karsykdommer og demens, og er en interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Nasjonalforeningen for folkehelsen takker for muligheten til å komme med innspill til Nasjonal livskvalitetsstrategi – Fra måling til politikkkutforming 2024-2030. Våre hovedbudskap er at:

- det er positivt at en strategi for livskvalitet er under utvikling
- det er gjort et grundig utredningsarbeid for måling av livskvalitet i Norge som bør settes i verk
- Livskvalitet må måles både med subjektive og objektive mål og omfatte en fordelingsdimensjon for å fange opp sosial ulikhet
- Strategien bør slå fast en beslutning om at regjeringen vil bruke livskvalitet som mål for samfunnsutviklingen
- Strategien må konkretisere hovedgrep på tvers av sektorer for å sette dette ut i live

Bakgrunn

Livskvalitet som mål på samfunnsutviklingen har vært omtalt, utredet og diskutert i lang tid. Allerede i Nasjonalbudsjettet for 2010 og i Folkehelsemeldingen *God helse – felles ansvar* (2012-2013) ble behovet for å utvikle bedre mål på samfunnsutviklingen og begrepet «brutto nasjonal livskvalitet» benyttet. I Folkehelsemeldingen *Mestring og muligheter* (2014-2015) fikk HelseDirektoratet i oppdrag å utforme en strategi for å sikre gode data om befolkningens livskvalitet, som resulterte i rapporten *Gode liv i Norge. Utredning om måling av befolkningens livskvalitet* (Barstad, 2016). I perspektivmeldingen pekte regjeringen på betydningen av å måle livskvalitet, som alternativ til rene økonomiske mål på befolkningens velferd. HelseDirektoratet fulgte opp med rapporten *Livskvalitet – Anbefalinger for et bedre målesystem* (Nes et al., 2018). Og i 2021 vedtok regjeringen at livskvalitet skal være et supplerende mål på samfunnsutviklingen i Norge, og at det skal utvikles en nasjonal strategi, som vi nå gir innspill til.

Livskvalitet som mål på samfunnsutviklingen styrker folkehelsearbeidet

Nasjonalforeningen for folkehelsen mener at livskvalitet som et supplerende mål på samfunnsutviklingen i Norge er et viktig tiltak som kan gjøre at politikktutforming og tiltak i større grad tilpasses befolkningens behov. Mange tiltak for å bedre folkehelsen blir nedprioritert selv om de på lang sikt kan være samfunnsøkonomiske. Livskvalitet som mål kan være med på å bygge og styrke argumentasjonen for nødvendige folkehelseiltak.

Sosial ulikhet er et problem som er gjennomgripende i hele vårt samfunn. Helse, livskvalitet og levealder følger sosial status, der utdanning og inntekt i Norge i dag i altfor stor grad bestemmer helse og levealder. Mennesker med færre livssjanser og dårlige levekår opplever mer sykdom og for tidlig død. Nasjonalforeningen for folkehelsen er derfor glad for at den grundige utredningen av livskvalitetsmålingene som har foregått over flere år legger vekt på den objektive delen av livskvalitet. Den objektive delen av livskvalitet handler om hvordan levekår og livsvilkår som helse, sosiale relasjoner, arbeids- og studiemiljø, økonomiske forhold, boforhold og nærmiljø påvirker tilfredsheten med livet. Selv om livskvalitet ofte brukes for å beskrive rent subjektive opplevelser som tilfredshet, glede, mestring og mening, er det tross alt de objektive forholdene som kan påvirkes av politikk. I utkastets kapittel 4. *Monitorering og kunnskapsutvikling* står det at *"det skal gjennomføres regelmessige nasjonale, regionale og lokale livskvalitetsundersøkelser, som dekker ulike geografiske nivåer og som har god representasjon fra ulike befolkningsgrupper."* Men senere i strategien står det at et system for slike regelmessige målinger anbefales å utredes nærmere. Vi mener det som minimum at strategien må omfatte en beslutning om å etablere et målesystem. Målesystemet må da omfatte både objektive og subjektive mål og omfatte en fordeling i befolkningen for å kunne måle sosial ulikhet over tid.

I høringsnotatets tekst kan det framstå som at regjeringen har besluttet å benytte livskvalitet som mål for samfunnsutviklingen, men lengre ute i dokumentet blir det mer uklart. I kapittel 7. *Innsatsområder og anbefalinger for det videre arbeidet med livskvalitet i strategiperioden 2024-2023* starter alle punkter med «Følgende bør utredes nærmere» eller «det anbefales å gå videre med følgende punkter.» Det fremstår mer som et utredningsgrunnlag for en strategi, enn en strategi. Vi har forståelse for at en langsiktig strategi ikke har alle virkemidlene på plass. Men vi forventer at når regjeringen legger fram en endelig strategi så utgjør den bekreftelse av beslutningen fra 2021 og om å benytte livskvalitet som mål på samfunnsutviklingen. Livskvalitet som mål på samfunnsutviklingen innebærer et bredt tverrsektorielt arbeid. Vi forventer at strategien presenterer hovedgrep som har god forankring hos alle regjeringens sektorområder.

Inkludere livskvalitet i Folkehelseloven

I strategien står det at regjeringen har besluttet at folkehelseloven skal revideres og at livskvalitet skal inkluderes i loven. Folkehelseloven regulerer staten, fylkeskommunene og kommunene sine oppgaver for å forebygge sykdom, fremme helse og trivsel og for å utjevne sosiale forskjeller. Nasjonalforeningen for folkehelsen ønsker å påpeke at trivsel allerede er

Postadresse

Postboks 7139 Majorstuen
0307 Oslo

Besøksadresse

Oscars gate 36 A
0258 Oslo

Telefon: 23 12 00 00

post@nasjonalforeningen.no
www.nasjonalforeningen.no

operasjonalisert i loven, og at inkluderingen av livskvalitet ser ut til å føre til få endringer. Det kan være grunnlag for å gjøre et arbeid for å inkludere livskvalitet som en modernisering av loven, men vi kan ikke se at en at dette vil gi en substansiell juridisk endring av loven.

På vegne av Nasjonalforeningen for folkehelsen,

Mina Gerhardsen
generalsekretær

Postadresse

Postboks 7139 Majorstuen
0307 Oslo

Besøksadresse

Oscars gate 36 A
0258 Oslo

Telefon: 23 12 00 00

post@nasjonalforeningen.no
www.nasjonalforeningen.no